

Guia Didàctica de Vai Via

Creada per Clàudia Tello

Vai Via

Un espectacle coproduït per Xirriquiteula i Zebu

Dirigit per Marc van der Velden

En aquest dossier hi trobareu un ampli ventall d'eines i propostes perquè infants, mestres i famílies pugueu escollir aquelles que més interès us despertin.

Vai Via és un homenatge a totes aquelles dones que van avantposar la cura dels altres davant els seus èxits personals.

Sovint queda no visible tot allò que, al llarg de la història, ha estat gràcies a elles. Volem que no passi per alt el context i l'època de l'espectacle, ja que és un reflex de la vida de moltes dones durant el segle XX i d'algunes també avui dia.

A partir de l'obra es poden obrir interrogants molt interessants en relació amb els rols de gènere. Serà una bona oportunitat per introduir aquestes temàtiques.

Temàtiques de **Vai Via**

Us presentem les diferents temàtiques de què parla l'espectacle. Recomanem que li doneu un cop d'ull per tal d'entrar en context i poder comprendre alguns aspectes que tracta.

1 La guerra i els infants orfes

Les guerres s'enduen moltes coses, com ara famílies i éssers estimats. Molts infants queden orfes i han de seguir la seva vida amb allò que els queda i les persones que poden acompanyar-los.

2 Migrar i adaptar-se a un nou país

Són moltes les persones que, per circumstàncies diverses, han d'abandonar els seus orígens i començar una vida en un nou país, una nova llar, nous cercles, nou idioma i d'altres dificultats. Adaptar-se quan s'emigra per necessitat no sempre serà fàcil.

3 La dona al jazz i a la música

El patriarcat ha privat les dones de llibertat i de poder de decisió sobre les seves vides. Moltes han estat relegades a l'esfera privada per a la realització de tasques domèstiques, relacionades amb les cures (sense haver-ho escollit). Són poques les que van poder decidir qui ser i a què dedicar-se. És per això que moltes d'elles han hagut de lluitar per aconseguir un lloc dins la música i totes aquelles professions que donen peu a l'expressió i la creativitat.

Aquí podeu veure concretament com això va passar amb la dona al jazz!

- Tocho Gardeta, Carles (19 de gener del 2017). La mujer en el jazz: años 40

[La mujer en el jazz: años 40 · JAZZITIS](#)

4 La maternitat i les cures

La maternitat apareixerà en l'obra com un fet que canviarà la vida de la Rita: noves decisions, criança, dedicació, entrega, penes i alegries. Un element cabdal per comprendre la vida de moltes dones al llarg de la història. Les cures són la base del nostre benestar, ja que asseguren que tinguem cobertes les necessitats bàsiques per viure i relacionar-nos.

Us pot interessar!

- Ajuntament de Barcelona (2017-2020). Ciutat Cuidadora. Regidoria de Feminismes i LGTBI Economia Cooperativa, Social i Solidària i Consum [Què son les cures? | Ciutat Cuidadora | Ajuntament de Barcelona](#)

5 Rols de gènere i família

L'obra mostrarà quin impacte tenen els rols de gènere en la família i el paper que la protagonista escull envers la maternitat. També es podrà veure la diferència entre els gèneres en l'època a l'esfera pública i professional.

6 Soledat en la vellesa/ Desigualtat i pobresa

A l'obra trobareu la soledat no desitjada a la qual s'enfronten moltes persones en l'etapa de la vellesa. En un sistema productivista, les persones grans, que ja no treballen per aquest, queden al marge i poden arribar a ser abandonades i descuidades. Els drets bàsics, com ara la salut i l'educació, els són privats. Les pensions mínimes fan que moltes persones no tinguin recursos per un habitatge.

Per consultar! • Fundació Salut i Envel·liment UAB (2019). La soledat en la vellesa.

[La soledat en la vellesa| Envel·liment Saludable](#)

7 La mort

Sense tabús, la mort, com la vida, és una realitat humana. El dol, la pena i el sentiment de soledat tindran lloc a l'obra i marcaran un abans i un després en la vida del personatge.

8 El sensellarisme i l'estigma social

La Rita viu al carrer, com moltes altres persones que han viscut situacions d'injustícia. Sovint són mirades des del rebuig, el prejudici i l'estigma social. En moltes ocasions, són també invisibilitzades. El que desconeixem és que totes elles tenen una vida i una història que les ha portat on són ara.

Podeu donar un cop d'ull a la següent publicació!

- Fidelis, Mónica (23 de novembre, 2022). Pautes per parlar correctament sobre el sensellarisme. SOM Salud Mental 360. [Pautes per parlar correctament sobre el sensellarisme | SOM Salud Mental 360 \(som360.org\)](https://www.som360.org/pautes-per-parlar-correctament-sobre-el-sensellarisme)

9 La resiliència

Aquesta idea sorgirà constantment de la Rita com una força interior que la farà sortir-se'n de les adversitats i les injustícies. Serà una espècie d'instint de supervivència constant.

10 Salut mental i demència

Tot i que la salut mental pot ser afectada en qualsevol etapa del cicle vital, pot veure's agreujada amb el deteriorament del cos i el cúmul d'experiències traumàtiques. L'exemple que hi podreu trobar a l'obra és la demència, que suposa un deteriorament de la memòria i del raonament, entre d'altres.

Proposta d'activitats **Vai Via**

Aquí us deixem algunes activitats que podeu dur a terme amb els infants després d'haver vist l'espectacle.

A continuació, per donar peu al debat, exposem les següents preguntes:

En relació amb les cures...

- Com cuidem?
- Qui cuida a l'obra? I a les nostres vides?
- Són només les dones les que han de cuidar?

En relació amb la família...

- Què ha passat amb els fills de la Rita?
- Hi ha altres models de família? Altres formes de crear una família?
- Quines? (mares solteres, parelles homosexuals, cocriança...).

En relació amb les dones...

- Què els passava a moltes dones a l'hora de voler dedicar-se a la música al segle passat? Per què?
- Per què la Rita deixa la música?
- Què vol dir escollir? Quines coses hauríem de poder escollir a la nostra vida?

En relació amb la vellesa...

- Què li passa a la Rita quan es fa gran?
- Com haurien de ser considerades les persones grans dins la societat?
- Què podem fer nosaltres?

En relació amb les societats capitalistes i el sensellarisme...

- Què són les societats capitalistes? I per què hi ha persones que viuen al carrer?
- Per quins motius poden emigrar les persones? Amb quines dificultats pot trobar-se algú en un nou país?

Les preguntes exposades anteriorment i les temàtiques que tracten també poden donar peu a fer altres activitats que a continuació trobareu:

- **Activitats humanístiques**
- **Activitats corporals**
- **Activitats plàstiques**
- **Activitats musicals**
- **Activitats de carrer**
- **Activitat de cinema**

Activitats Humanístiques

La Rita, una dona de ficció o real?

La Thelma Terry i la Vivien Garry, van ser dues contrabaxistes reconegudes del segle passat que ens han inspirat per fer l'espectacle.

Thelma Terry (1901-1966)

Vivien Garry (1920-2008)

Les seves biografies:

Harrod, J. (23 de juny, 2021). Vivien Garry On Record. *Jazz Research*. [VIVIEN GARRY ON RECORD - Jazz Research](#)

FJMadRe (15 novembre, 2019). Thelma Terry, bajista y directora de orquesta de jazz. *Classic Jazz*

Standards. [THELMA TERRY \(1901-1966\) - classic Jazz standards](#)

Biografia

Les biografies són textos que expliquen la vida d'una persona en ordre cronològic. Si voleu, podeu escriure la vostra, la d'un/a familiar o bé buscar-ne alguna d'algú famós que admireu!

Biografia de la Rita:

1934 - Neix

1940 - Amb 6 anys perd els seus pares a la II Guerra Mundial

1950 - Comença a tocar el contrabaix a una Banda de Swing

1960 - Als 26 anys arriben els fills

1970 - Temps de criança

1980 - Els fills comencen a marxar a fer la seva vida a l'estranger

1990 - El marit es jubila després d'una llarga carrera musical

2000 - Mor el seu marit quan ella fa els 66 anys

2010 - Als 76 anys es troba endeutada i hi ha crisi econòmica

2020 - Quan té 86 anys viu al carrer ...

Parlem de persones que ens inspiren!

Material: fulls, cartolines o quelcom per dibuixar, colors, pintura o retoladors.

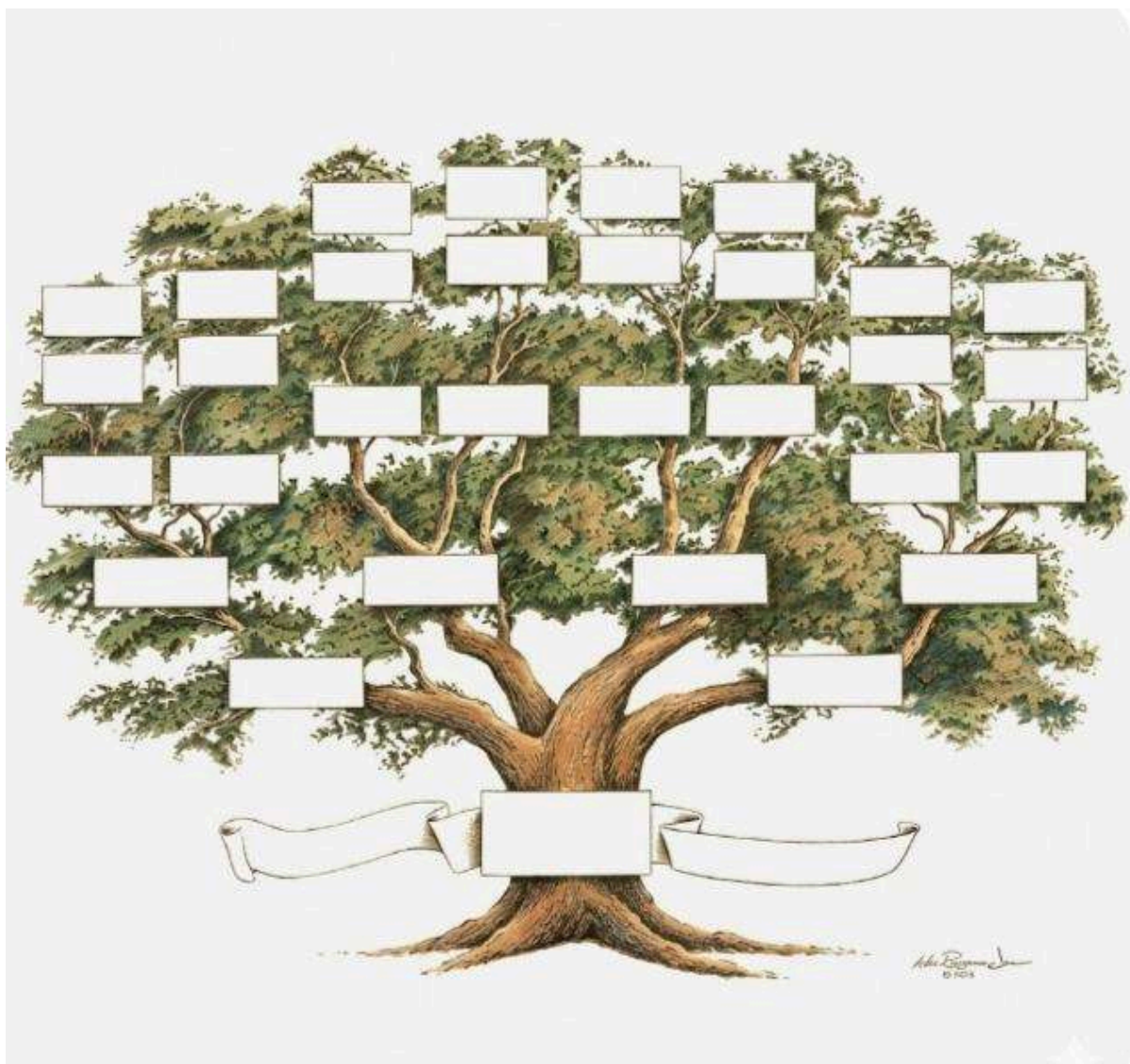
Temps: 50 minuts aproximadament.

Procediment:

- Pensa en algú, ja sigui de la teva família o no, que t'agradi i et transmeti alegria.
- Respon a la pregunta: què és el que fa aquesta persona que em crida l'atenció?
- Després fes un dibuix que estigui relacionat amb ella.
- En comptes de fer un dibuix també es pot fer portant una fotografia de la persona triada.
- Finalment, podreu compartir-ho amb els companys i companyes.

Arbre genealògic

L'arbre genealògic és una fotografia dels membres de la família. Permet veure les persones que en formen part, el seu rol dins la família i els diferents vincles que hi ha. Aquí teniu una possible referència si voleu treballar l'arbre a l'aula.

Quí compona la teva família?

La maleta viatgera

Material: capsa que simuli una maleta, papers i colors.

Temps aproximat: 10-20 minuts aprox. Procediment:

- Primerament, es presentarà l'hipotètic cas d'haver de marxar lluny perquè a la persona que ens cuida ha trobat feina a l'estranger.

“Imagineu que algú de la vostra família, amb qui viviu, ha trobat feina a l'altra punta del món. I vosaltres heu de canviar de casa i de país per seguir estant amb la família. Us van donar la notícia fa uns dies i ja ha arribat l'hora de fer la maleta. La mare us diu que heu de triar l'imprescindible, el més important, ja que com menys pesi la bossa que porteu, menys haureu de carregar. Així doncs, comenceu a pensar en allò que us endureu i de mica en mica aneu-ho introduint a la maleta. Podeu agafar aquests papers i dibuixar o escriure allò que voleu ficar-hi. Endavant!”.

Després de l'activitat

- Què has introduït a la maleta?
- Es personal o es pot compartir?
- Per què és important per a tu?
- Què t'aporta?

Activitats Corporals

Teatre gestual

El teatre gestual és un tipus de teatre en el qual els personatges s'expressen a partir de la mímica i, per tant, a partir de l'expressió corporal: gestos, actituds o fisonomia. A l'obra podreu veure com l'actriu us diu coses i us explica la seva història amb les expressions de la cara i el cos.

El contagi

Material: pilotes de diferents colors (entre 3 i 5)

Temps: 5-10 minuts aprox. Procediment:

- Els infants estaran per l'aula/gimnàs i s'aniran passant les diferents pilotes.
- A cadascuna se li atribuirà una emoció.
- En funció de la pilota que tinguin, representaran l'emoció corresponent. Per exemple: pilota blava=tristesa, pilota vermella=ràbia, pilota groga=alegria, pilota verda=por...

Ara representem la Rita!

Pensa en un moment de l'obra que t'hagi agradat i representa'l a partir de teatre gestual. Aquí tens algunes idees:

La Rita menjant el iogurt,
la Rita relliscant de la funda del contrabaix,
la Rita carregant la funda del contrabaix pels carrers,
la Rita jugant amb el seu peluix,
la Rita pentinant-se,
la Rita ballant i cantant,
la Rita enamorada,
la Rita tocant el contrabaix,
la Rita mare amb els seus fills,
la Rita trista per la mort del seu estimat...

Després de l'activitat

Després de l'activitat, podria ser interessant fer-nos algunes preguntes:

- ha estat fàcil poder comprendre el que volia dir el company o companya?
- Pot passar que no ens entenguem amb algú a través de les paraules?
- Com ens podem comunicar? Hi ha formes a banda de la comunicació verbal?
- En quines situacions es podria donar això?

Activitat manual i plàstica

La Rita al llarg de la seva vida va acompanyada de la seva mascota, una ratolinet de drap que s'anomena Topolino.

Us proposem que us feu la vostra propia!

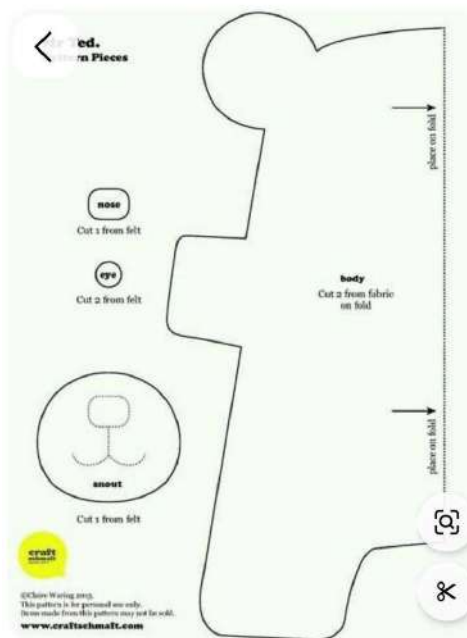
Material: retalls variats de teles, fil, agulla, botons i tisores.

Temps aproximat: 1h 30'

Procediment:

Primer hem de tenir els patrons retallats en paper a la mida que volguem fer el ninot. Triem les teles que volem per cada part, hi posem al damunt el patró i tallem la tela.

Després ajuntem les peces per cosir-les i les omplim de cotó o del material que tinguem, finalment li fem els detallets dels ulls o bigotis, pintats o amb botons, per exemple.

Activitats Musicals

Si la música a l'obra de **Vai Via** ha deixat els infants bocabadats, podeu fer algunes activitats per fer sortir el músic que tots i totes tenim dins!

La rotllana percussiva

Material: cap en especial

Temps: 5-10 minuts aproximadament.

Procediment:

- Els nens i les nenes es col·loquen fent una rotllana.
- Un reproduirà un ritme i la resta l'haurà de seguir. Després es farà canvi de torn i li tocarà a un altre company /a. Així seguirà el joc fins que tots els infants hagin proposat el seu ritme.
- Podran utilitzar diferents parts del cos per reproduir aquests sons percussius, com ara: picant de mans, fent esclafits amb els dits, picant les mans contra qualsevol altra part del cos o picant de peus a terra.

Recerca musical

Si els infants han quedat encuriosits i encuriosides podeu fer una sessió d'investigació del jazz als anys 50 i/o de les dones músiques que hi havia llavors. Aquí teniu pàgines web que poden ajudar-vos. I si disposeu de llibres a la biblioteca sobre el tema, fantàstic!

[Jazz Research - West Coast Jazz](#) [Inicio - classic Jazz standards](#)

[La mujer en el jazz: años 50 · JAZZITIS](#) [Los años 40 y 50: la revolución del Jazz y los efectos de la II Guerra Mundial – Musicópolis – Web musical independiente desde 2008 \(musicopolis.es\)](#)

També és una opció treballar els diferents estils musicals que existeixen i poder reproduir cançons com a mostra de cadascun. Podeu plantejar les preguntes següents:

- Quins gèneres musicals coneixeu?
- Quins gèneres hi ha?
- Us sona algun dels anomenats?

- Què caracteritza el Jazz? Quins instruments creieu que hi sonen?

Activitats al carrer

Els nens i les nenes de dècades passades, com ara la Rita, s'entretenien amb jocs al carrer. Les pantalles encara no havien arribat i la imaginació i la creativitat els portaven a jugar i descobrir activitats que es transmetien de generació en generació. Aquí teniu algunes idees per poder recrear un espai de joc com els d'abans.

- Saltar a corda / saltar les gomes
- La xarranca
- Fer la vertical, el pi pont i la roda
- El cavall fort
- Hula hoop
- Pintar amb guixos o pedres
- Tres en ratlla (amb els guixos o amb un pal a la sorra)
- Caniques
- Baldufes
- Les bitlles
- Fet i amagar
- El pica paret
- Cursa de sacs o de xapes
- Pedra, paper, tisora
- La gallineta cega

Aquí trobareu les explicacions de molts jocs de carrer

JOCS TRADICIONALS <https://share.google/kfYh9dDyTYZMpM5ot>

Activitat de cinema

Després d'haver vist l'obra pot ser que us hagin interessat algunes de les temàtiques que tracta. Aquí trobareu un llistat de pel·lícules on també apareixen alguns d'aquests temes.

- **Coco** (mort, música, família i història)
- **Soul** (música jazz, vida i mort)
- **Mujercitas** (dones, rols de gènere i família)
- **Up** (vellesa, família, soledat, habitatge i capitalisme)
- **Annie** (infants orfes, vida al carrer, família)
- **Lienzo**: curt metratge (mort, dol, vellesa, família, art)
- **Paddington** (sensellarisme i família)
- **Brave** (dona, rols de gènere i família)
- **Oliver Twist** (infants orfes, abandonament, família, capitalisme, vida al carrer)